

1994-1999, 2000-2006, 2007-2013... Lépésről lépésre, a nemek egyenlősége felé

A Strukturális Alapok egyik programozási időszakból a másikba lépnek, hosszú a nők és férfiak közötti tényleges egyenlőséghez vezető út.

A nemek társadalmi dimenziója nem új elképzelés a kohéziós politikában. A munkaerőpiaci férfi-női egyenlőség már a Strukturális Alapok 1994-1999-es időszakra szóló célkitűzései között is szerepelt. Ezen időszak alatt, az Alapok főleg a nők ügyét elősegítő specifikus tevékenységeket támogatták, melyek, bármennyire jelentősek is, nem szüntették meg a szerkezeti egyenlőtlenségeket. Ezenkívül a nemek társadalmi dimenzióját úgy tekintették, hogy alapvetően az ESZA hatáskörébe tartozik. A leszűrt tapasztalatok és a kiértékelés eredményeként a kérdés a Strukturális Alapok 2000-2006-os programozási időszakára irányuló metodológiai dokumentumokban általános módon érvényesítésre került.

A Bizottság közleménye

A programozási időszak félidei (2003) kiértékelésére való tekintettel a Bizottság 2002 decemberében kiadott közleménye⁽¹⁾ összesítést tartalmaz a megvalósított fejlődésekről valamint egy válogatást a helyes gyakorlatról a „kettős megközelítés” - azaz a nők érdekében tett specifikus intézkedésekkel párhuzamosan a nemek társadalmi dimenziójának figyelembe vétele a politikai folyamatok egészében - megvalósítását akadályozó tényezők beazonosításával. Következtetéseiben a Bizottság az alábbiakban összefoglalt javaslatsorozatot fogalmazza meg:

- Kezdetben a specifikus tevékenységek szerepe nélkülözhetetlen. Fontos, hogy látható módon részesüljenek finanszírozásban valamint, hogy a tagállamok e célból ösztönző lépéseket tegyenek, nevezetesen a projektkiválasztási szempontok szintjén.
- A nemek közötti egyenlőség érvényesítésére különös hangsúlyt helyező államokban nehezen felbecsülhető a valós pénzügyi támogatás mértéke. Ennélfogva a Bizottság kéri, hogy elszámolásukban világosan különítsék el a specifikus tevékenységekre valamint a nemek egyenlőségét általános módon elősegítő programokra fordított pénzügyi támogatást.
- Arra kéri a tagállamokat, hogy a női-férfi egyenlőség kérdésében szakértői segítséghez folyamodjanak, biztosítsák a programok nyomonkövetéséért felelős bizottságokon belül az illetékes szervezetek részvételét valamint, hogy vezessenek be ismertetésre és képzésre irányuló intézkedéseket.
- Különös figyelmet kell szentelni a (nemek szerinti bontásban feltüntetett statisztikákon keresztül végzett) előzetes felmérésnek és az (átlátható számított és minőségi mutatók segítségével történő) hatástanulmányoknak.

- Felkéri a tagállamokat egy olyan magas szintű képviselő kijelölésére, akinek feladata a férfi-női egyenlőségre irányuló nemzeti stratégia koordinálása és egy uniós Magas szintű munkacsoportban való részvétel.

A Közlemény három hosszú távú irányvonalat hangsúlyoz: a hatékonyságát bizonyított „kettős megközelítés” folytatását; a tudásalapú társadalom fontosságát, ennél fogva az IKT és K&F ágazatokban a női részvételi arány növelésére irányuló erőfeszítéseket; a nők egyenlőségét előmozdító Strukturális Alapok szerepét az új tagállamokban, ahol a nők ki vannak téve a gazdasági átszervezés káros hatásainak.

Az Európai Parlament tanulmánya

A 2007-2013-as programozás optimalizálása érdekében az Európai Parlament nemrég hozta nyilvánosságra a 2000-2006-os időszak programozásáról szóló tanulmánya⁽²⁾ eredményeit, melyben különös figyelmet fordított az EREFA és Kohéziós Alapokra. Összességében a tanulmány kimutatja, hogy a politikai tervezés (összefüggés vizsgálat, stratégia meghatározás) hatékonyabb, mint annak megvalósítása. Annak ellenére, hogy a nemek társadalmi egyenlőségének érvényesítése érdekében már sok minden megvalósult, a gyakorlati, kézzelfogható eredmények eléréséhez még sokat kell tenni.

2007-2013: a nemek egyenlősége az új rendeletekben...

Az alábbi szemelvények egybegyűjtik a 2007-2013-as időszakra vonatkozó Strukturális Alapok és a Kohézió⁽³⁾ Alap rendeleteinek azon intézkedéseit, amelyek a nemek egyenlőségére vonatkoznak.

A Strukturális Alapokról és a Kohéziós Alapról szóló általános rendeletben:

(1) A Bizottság közleménye a Tanács, az Európai Parlament, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság és a régiók bizottságai részére, „A nemek közötti egyenlőség érvényesítésének megvalósítása a Strukturális Alapok 2000-2006-os időszakra szóló programozási dokumentumaiban”, COM(2002) 748 final: http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexapi!prod!CELEXnumdoc&lg=EN&numdoc=52002DC0748&model=guichett

(2) „A nemek közötti egyenlőség érvényesítése a Strukturális Alapok felhasználásában”, IP/B/REGI/IC/2006-200, PE 379.206, 2007. július 22. Hamarosan megtekinthető az alábbi honlapon: www.europarl.europa.eu/activities/expert/eStudies.do?language=FR

11. cikk: Partnerség

11. cikk. (1). bek.: (...) Valamennyi tagállam adott esetben és a hatályban lévő nemzeti szabályozással és gyakorlattal összhangban partnerséget alakít ki többek között a következő hatóságokkal és szervezetekkel: (...) c) bármely egyéb megfelelő, a civil társadalmat képviselő szervezet, (...) nem kormányzati szervezetek, valamint a férfiak és nők közötti egyenlőség előmozdításáért felelős szervezetek.

A nemzeti szabályozással és gyakorlattal összhangban valamennyi tagállam nemzeti, regionális és helyi szinten, illetve a gazdasági, szociális, környezetvédelmi és egyéb területeken kijelöli az adott területet legmegfelelőbbben képviselő partnereket (...), figyelembe véve a nők és férfiak közötti egyenlőség (...) előmozdításának szükségességét.

11. cikk. (2). Bek.: (...) A partnerség az operatív programok előkészítését, végrehajtását, monitoringját és értékelését fogja át. A tagállamok adott esetben valamennyi érintett partnert – különösen a régiókat – bevonják a programozás különböző szakaszaiba az egyes szakaszok tekintetében megállapított határidőn belül.

16. cikk: férfiak és nők közötti egyenlőség és diszkrimináció-mentesség

A tagállamok és a Bizottság biztosítják az alapok különböző végrehajtási szakaszai során a nők és férfiak közötti egyenlőségnek, valamint a nemek közötti esélyegyenlőség elve érvényesülésének elősegítését. A tagállamok és a Bizottság megteszik a megfelelő lépéseket a nemek (...) alapul bármilyen megkülönböztetés megakadályozása érdekében az alapok különböző végrehajtási szakaszai során, különös tekintettel az alapokhoz való hozzáférésre.

66. cikk: A monitoringra vonatkozó rendelkezések

66. cikk. (2). bek.: (...) Amennyiben a támogatás jellege lehetővé teszi, a statisztikai adatokat nemek szerinti bontásban és a kedvezményezett vállalkozások mérete szerinti bontásban kell feltüntetni.

Az Európai Regionális Fejlesztési Alapról szóló rendeletben :

6. cikk: Európai területi együttműködés

6. cikk. (1). bek.: (...) Emellett az ERFA hozzájárulhat (...) a nemek közötti egyenlőség és az egyenlő esélyek (...) előmozdításához.

Az Európai Szociális Alapról szóló rendeletben:

3. cikk: A támogatások alkalmazási területe

3. cikk. (1). bek.: A „konvergencia” és a „regionális versenyképesség és foglalkoztatás” célkitűzések keretében (...) az ESZA támogatja:

3. cikk. (1). bek. (b)(iii): Az esélyegyenlőség szempontjainak horizontális szempontként való érvényesítése és konkrét intézkedések a nők munkavállalásának javítására és a foglalkoztatásban való tartós részvételének és érvényesülési lehetőségeinek növelésére, a munkaerőpiac nemek szerinti szegregációjának csökkentésére, többek között a nemek közötti bérkülönbség közvetlen és közvetett kiváltó okainak kezelésével.

3. cikk.(2). bek.: A „konvergencia” célkitűzés keretében (...) az ESZA támogatja:

3. cikk.(2)(a). bek. (ii): a teljes életciklus alatti fokozott részvétel az oktatásban és képzésben, többek között (...) a szakok és szakmák

(3) Az új rendeletek az alábbi honlapon tekinthetők meg: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/newregl0713_fr.htm

(4) http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2007/osc/index_fr.htm

nemek szerinti elkülönülésének csökkentését (...)célzó intézkedéseken keresztül.

4. cikk: Összhang és a támogatások koncentrációja

4. cikk (5). bek.: Az ESZA tevékenységével kapcsolatban végzett értékeléseknél azt is fel kell mérni, hogy az ESZA által támogatott tevékenységek hogyan szolgálják (...) a társadalmi befogadás, a diszkrimináció-mentesség és a nők és férfiak közötti egyenlőség (...) területére vonatkozó közösségi célkitűzések megvalósítását (...).

5. cikk: Felelősségteljes kormányzás és partnerség

5. cikk (4). bek.: Az egyes operatív programok irányító hatóságai ösztönzik – elsősorban a társadalmi befogadás, valamint a nemek közötti egyenlőség és esélyegyenlőség területén – a nem kormányzati szervezeteknek a finanszírozott tevékenységekben való megfelelő részvételét és az azokhoz való hozzáférést.

6. cikk: A nemek közötti egyenlőség és esélyegyenlőség

A tagállamok biztosítják, hogy az operatív programok tartalmazzák annak leírását, hogy az operatív programok előkészítése, végrehajtása, monitorozása és értékelése során miként ösztönzik a nemek közötti egyenlőséget és az esélyegyenlőséget.

A tagállamok a megfelelő területi – helyi, regionális és nemzeti – szinteken előmozdítják a nők és férfiak kiegyensúlyozott részvételét az operatív programok irányításában és megvalósításában.

10. cikk: Jelentések

(...) az éves és zárójelentések, amennyiben az releváns, tartalmazzák az alábbiak végrehajtásának összefoglalását: a) a nemek közötti esélyegyenlőség horizontális szempontként való érvényesítése, valamint a nemeket érintő minden konkrét intézkedés (...).

...és a Kohézióra vonatkozó közösségi stratégiai iránymutatásokban

A Bizottság által 2006 októberében elfogadott kohéziós politikai Közösségi Stratégiai Iránymutatások (KSI)⁽⁴⁾ megfogalmazzák a 2007-2013-as időszakra vonatkozó európai uniós alapelveket és prioritásokat valamint javaslatot tesznek a végrehajtási eszközökre. A tagállamok ezen iránymutatásokra támaszkodtak a Nemzeti Stratégiai Referenciakeretük (NSRK) megfogalmazásakor és a mintegy 450 operatív program előkészítésekor, amelyeket a Bizottságnak 2007. év folyamán kell elfogadnia. A nemek közötti esélyegyenlőség tekintetében a KSI a célkitűzést határozza meg a tagállamok felé, amely szerint a nők munkaerőpiaci elhelyezkedési arányát 2010-ig 60%-kal meg kell emelni. A nemek közötti esélyegyenlőség alapelvét két szinten érvényesíti a KSI:

- A „Minden szektorra kiterjedő alapelvek”-ben, miszerint a programoknak illeszkedniük kell a lisszaboni folyamatban: „(...) a programok és projektek valamennyi előkészítési és végrehajtási szakaszában a tagállamoknak és régióknak folytatniuk kell a férfiak és nők egyenlőségére irányuló célkitűzést”, mely megvalósulhat konkrét tevékenységeken keresztül vagy más projektek e téren elért eredményeinek „gondos figyelembevételével”. Ezenkívül, „az Alapok különböző végrehajtási szakaszaiban” meg kell „akadályozniuk minden nemi (...) alapú megkülönböztetést.

- Részletesen kifejtett intézkedéssorozatban, miszerint biztosítani kell a női vállalkozás előmozdítását, minden nemű megkülönböztetés nélkül a női foglalkoztatási részvétel erősítését, a szakmai és magánélet összehangolását, valamint a gyermekfelügyeleti szolgáltatásokhoz való hozzáférés megkönnyítését, stb., elősegítve ezzel a Nők és Férfiak Közötti Egyenlőségről szóló Európai Paktum megvalósítását.